

УДК 371.233.2

Сергій Нехаєнко,
кандидат педагогічних наук,
Національний університет оборони України
імені Івана Черняховського
ORCID ID 0000-0003-0112-1018
DOI: 10.33099/2617-1775/2021-02/144-155

ОФІЦЕР СТРУКТУР МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК СУБ'ЄКТ СПЕЦИФІЧНОЇ ВІЙСЬКОВО-ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті аналізується педагогічна проблема військово-професійної діяльності офіцера структур морально-психологічного забезпечення як різновиду специфічної військово-професійної діяльності. Основним суб'єктом морально-психологічного забезпечення, як одного з видів всебічного забезпечення воєнної є офіцер структур морально-психологічного забезпечення, на якого у відповідності до визначених функціональних обов'язків покладаються завдання планування, управління, контролю ефективного управління та керівництва морально-психологічним забезпеченням, ухвалення виваженого та відповідного умовам виконання службово-бойових завдань рішення, прийняття на себе відповідальності за нього.

Особистість офіцера структур морально-психологічного забезпечення його професійна суб'єктність та його ставлення до військово-професійної діяльності є визначальною передумовою його успішності, що обумовлює роль офіцера як головного суб'єкта в системі такої винятково специфічної діяльності, як військова.

Враховуючи, що перед випускником Національного університету оборони України імені Івана Черняховського – офіцером структур морально-психологічного забезпечення постає проблема адекватного реагування на особистість військовослужбовців на етапі формування їх як професійних воїнів, перед якими постає проблема прийняття на себе нової ролі – солдата, виняткова роль в процесі формування морально-психологічного стану належить офіцеру структур морально-психологічного забезпечення, який керує цим процесом. Особливістю військово-професійної діяльності та особистості офіцера структур морально-психологічного забезпечення є його значимість для підлеглого особового складу.

Ключові слова: суб'єкт; діяльність; військово-професійна діяльність; специфічна діяльність; функції; офіцер; структури морально-психологічного забезпечення.

Постановка проблеми. Сучасні потреби реформування Збройних сил України суттєво змінюють як вимоги, так і методологічні підходи до військово-професійної та спеціальної (фахової) підготовки військових фахівців різних ланок управління. Не є винятком і офіцери структур морально-психологічного забезпечення, які згідно своїх функціональних обов'язків відповідають за організацію та керівництво морально-психологічним забезпеченням (далі – МПЗ) – одним із основних видів всебічного забезпечення операцій (бойових дій). Офіцер структур МПЗ – це не просто військовий професіонал, який виконує військово-професійні завдання, зумовлені його функціональними обов'язкам, а він, перш за все, організатор одного з основних видів всебічного забезпечення операцій (бойових дій) – МПЗ. Сьогодні перед ним стоїть завдання здійснювати всі необхідні заходи, які забезпечуватимуть формування

та підтримання необхідного морально-психологічного стану (далі – МПС) у військових підрозділах і частинах, який у свою чергу сприяє успішному виконанню військовими підрозділами та частинами поставлених бойових завдань з мінімальними втратами особового складу і військової техніки [6].

Успішність військово-професійної діяльності структур МПЗ офіцера Збройних сил України в умовах сьогодення, особливо з урахуванням постійного залучення до виконання бойових завдань, визначається низкою умов, серед яких визначальними є патріотична позиція, мотивація та професіоналізм. Крім вищезазначеного, успішність залежить від сформованості у офіцера професійної суб'єктності, так як саме суб'єктність характеризує здатність офіцера до самореалізації та самоактуалізації як професіонала. Належний рівень сформованості професійної суб'єктності дозволяє офіцеру усвідомлювати свою включеність та унікальність в об'єктивній системі відносин як в професійній, так і суспільній сферах життєдіяльності.

Іншим специфічним аспектом військово-професійної діяльності офіцера структур МПЗ є необхідність забезпечення постійної готовності підлеглих військовослужбовців до виконання завдань, які передбачають ризик втрати життя та здоров'я в інтересах держави, готовність до прояву насильства, дотримання чітко окресленої та максимально обумовленої керівними документами субординації у стосунках, безумовне виконання наказів командування та досягнення визначених цілей навіть ціною самопожертви.

З урахуванням особливостей, притаманних військово-професійній діяльності офіцера структур МПЗ, підготовка відповідних військових фахівців потребує створення адекватних вимогам військової діяльності умов формування та розвитку військових професіоналів, в першу чергу офіцерського складу.

Особливості військово-професійної діяльності, широкий перелік функцій, притаманних професії, багатоплановість та різноманітність змісту військово-професійної діяльності у військових частинах та підрозділах Збройних сил України обумовлюють актуальність дослідження проблеми офіцера структур МПЗ як суб'єкта специфічної військово-професійної діяльності.

Аналіз досліджень. Кількість наукових досліджень, яка присвячена питанню навчання і виховання майбутніх офіцерів, а також формування їх суб'єктності досить значна. Серед наукових досліджень у галузі як педагогіки, так і психології виділяємо праці науковців таких, як В. Алещенко, Г. Артюшин, Ю. Бабанський, О. Барабаншиков, О. Бойко, Г. Васянович, Н. Вербін, С. Гончаренко, М. Данилов, А. Дьомін, І. Зязюн, О. Капінус, А. Каленський, Л. Карамушка, Н. Коломінський, Г. Костюк, В. Кремень, І. Лернер, В. Лутай, О. Молл, І. Москальов, М. Нещадим, Н. Ничкало, Л. Олійник, В. Осьодло, А. Петровський, Д. Погребняк, О. Рибчук, О. Романовський, С. Сисоєва, В. Стасюк, О. Сухомлинська, О. Торічний, Р. Торчевський, О. Хміляр, В. Ягупов та інші.

Окремі психолого-педагогічні аспекти дослідження питання формування професійної суб'єктності офіцерів відображені у працях військових учених-педагогів (О. Барабаншиков, В. Гурін, О. Давидов, С. Муцинов, О. Капінус,

Є. Коротков, В. Офіцеров, С. С'єдін). Організації професійної підготовки військових фахівців у своїх наукових працях значну увагу приділив В. Ягупов.

Таким чином, здійснений аналіз теоретичних джерел свідчить про наявності тенденції до зростання інтересу щодо досліджень питання професійної підготовки військовослужбовців та офіцерів зокрема. Пороте, здійснений нами аналіз дозволяє констатувати, що проблема формування професійної суб'єктності офіцерів структур морально-психологічного забезпечення, а також становлення суб'єктом військово-професійної діяльності є недостатньо дослідженою. Вважаємо за необхідне з'ясувати педагогічний аспект феномену суб'єктності офіцерів структур морально-психологічного забезпечення, а також їх становлення суб'єктами військово-професійної діяльності в процесі військової діяльності.

Мета статті – теоретичне обґрунтування офіцера структур морально-психологічного забезпечення як суб'єкта специфічної військово-професійної діяльності, оскільки вирішення зазначеного питання ще не має достатнього теоретичного та методичного обґрунтування в педагогічній науці.

Методи дослідження: комплексний підхід, класифікація, систематизація, аналіз військово-професійної діяльності офіцерів структур МПЗ, в системі морально-психологічного забезпечення стає очевидним, що суб'єктність офіцерів необхідно дослідити як педагогічний процес формування їх професійної компетентності.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи зміст та особливості сучасної війни, В. Ягупов визначає її надзвичайно високу морально-психологічну насиченість, що передбачає високу громадську свідомість, справжню бойову майстерність, всебічну морально-психічну стійкість і готовність воїнів, які ґрунтуються на військово-патріотичній, тактико-спеціальній, тактичній, спеціальній, технічній, фізичній та загальновійськовій підготовці. Повна інтеграція всіх її видів полегшує всебічну підготовку військовослужбовців до виконання свого конституційного обов'язку і сприяє гармонійному розвитку їх особистості [13].

Для вдосконалення МПЗ діяльності військ (сил) як системоутворювальної основи Збройних Сил України необхідно:

удосконалення МПЗ діяльності військ (сил) яке повинно здійснюватися синхронно із реформуванням та розвитком Збройних Сил України на підставі чітко визначених кінцевих кількісних і якісних показників;

надійне та дієве наукове та методологічне супроводження розвитку системи МПЗ діяльності військ (сил), створення відповідних наукових підрозділів;

переопрацювання системи підготовки з питань організації МПЗ діяльності військ (сил) на основі глибокого і всебічного науково-методичного аналізу всіх її складових;

привести зміст навчання офіцерів структур МПЗ відповідно до державних стандартів вищої освіти, сучасних потреб та досвіду підготовки військ;

застосувати інноваційні технології навчання офіцерів структур МПЗ, створення умов для розвитку, саморозвитку, самореалізації слухачів [7, с. 253–254].

Офіцер структури з МПЗ є представником спеціально призначеного

суспільством органу для поширення загальнонаціонального виховного середовища у військову організацію. Метою їх створення є необхідність організації МПЗ діяльності військ (сил) в Збройних Силах України. Згідно з керівними документами, ця структура призначена для організації роботи щодо гуманітарного та соціального забезпечення діяльності Збройних Сил України та безпосередньо відповідають за організацію і проведення виховної роботи; морально-психологічну підготовку військовослужбовців; МПЗ військової дисципліни та попередження правопорушень, морально-психологічний стан особового складу, виховну профілактику правопорушень; МПЗ бойової та мобілізаційної готовності військової частини, національно-патріотичну підготовку та інформаційну роботу з особовим складом, організацію дозвілля військовослужбовців, працівників Збройних Силах України, членів їхніх сімей; військово-соціальну роботу у військах (силах) [9, с. 69].

Військово-професійна діяльність офіцерів структур МПЗ має специфічний характер, який водночас має багатоаспектний зміст – педагогічний, психологічний і, безпосередньо, військовий. Офіцери структур МПЗ вирішують різноманітні та багатогранні військово-професійні та найголовніше – фахові завдання. Аналіз їхніх функціональних обов'язків і змісту діяльності свідчить про те, що вони, по-перше, відповідають за виховання, навчання та психологічну підготовку своїх підлеглих та їх морально-психічний стан; по-друге, концентрують і зосереджують змістовні психологічні функції, оскільки являються, водночас, психологом, вихователем, організатором МПЗ у військових підрозділах і частинах; по-третє, характер завдань, що виконують вони в мирний час і, особливо, які будуть виконувати у воєнний час, вимагає від них військово-професійної і фахової видів компетентності [6, с. 34 – 35]. Аспекти військово-професійної діяльності офіцерів структур МПЗ завжди пов'язані з необхідністю ухвалення самостійного, виваженого та обґрунтованого рішення як в умовах повсякденної життєдіяльності військових частин, так і особливо під час виконання бойових завдань.

Вирішенням цього інтегрального завдання займається система військової освіти, що здійснюється на етапі оперативно-тактичного рівня підготовки організаторів МПЗ у Національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського (далі – НУОУ). У контексті підготовки фахівця структур МПЗ освітній процес має бути зорієнтований на забезпечення умов для їх як професійного та фахового видів розвитку, а також на формування офіцера як суб'єкта військово-професійної діяльності [6, с. 35].

Військово-професійна діяльність офіцера структур МПЗ – це різновид професійної діяльності, зміст якої складає організаційний, контролюючий, координуючий, регулюючий та управлінський види діяльності. Крім того, специфіка виконання офіцером службово-бойових завдань передбачає усвідомлену, цілепокладальну, саморегульовану діяльність, що обумовлено потребою в аналітичному виокремлення та розв'язання різноманітних завдань підготовки та застосування військ, пошуку оптимальних за часом, місцем та засобами реалізації варіантів їх вирішення.

Специфіка військово-професійної діяльності, на відміну від інших видів

професійної діяльності людини, визначається постійною готовністю військовослужбовця до виконання завдань, які передбачають ризик втрати життя та здоров'я в інтересах держави, готовність до прояву насильства, дотримання чітко окресленої та максимально зумовленої керівними документами субординації у стосунках, безумовне виконання наказів командування та досягнення визначених цілей навіть ціною самопожертви [4, с. 38].

Досліджуючи питання військово-професійної діяльності, Ю. Сулімов, розглядає її як систему, що складається з двох підсистем: військовослужбовця та професійного середовища, з яким він взаємодіє як суб'єкт військової діяльності. Елементами підсистеми «військовослужбовець» науковець визначає:

- індивідуально-психологічні якості (сенсорно-перцептивні, мнемічні, гностичні, характерологічні, темпераментальні та ін.);
- військово-професійні знання, уміння, навички та досвід;
- військово-професійна спрямованість (потреби, бажання, нахили, інтереси, мотиви, ціннісні орієнтації, переконання та ін.);
- психічні стани: емоційні (настрій, тривожність, фрустрація та ін.), стан уваги (зосередженість), стан волі (зібраність, розгубленість) та ін.

Підсистема «професійне середовище», на думку Ю. Сулімова, включає наступні елементи:

- предмет діяльності (ворог, агресор);
- засоби діяльності (зброя, техніка, військово-професійна підготовленість та ін.);
- завдання;
- умови діяльності [3, с. 24].

З огляду на зазначене, об'єктивною умовою успішної військово-професійної діяльності офіцерів структур МПЗ є усвідомлення, визнання та реалізація себе як суб'єкта військово-професійної діяльності.

В. Алещенко вказує, що навчання офіцерів – це соціально-педагогічний процес, який зумовлений потребами держави. Соціальний, оскільки він має реалізувати положення чинного законодавства з питань безпеки держави; педагогічний, так як це цілеспрямована, відповідним чином організована система навчальної і виховної діяльності науково-педагогічного складу, керівництва вищих військових навчальних закладів з підготовки кваліфікованих військових спеціалістів із розвиненими професійно важливими якостями [1, с. 42].

На думку О. Бойка, професія «офіцер» є однією із найскладніших професій людського суспільства, тому що вимагає від її суб'єкта здатності з високою ефективністю вирішувати професійні завдання в бойових (екстремальних, особливих) умовах, які пов'язані з ризиком для життя, обмеженим часом на прийняття рішення, високим рівнем відповідальності як за свої дії, так і за дії підлеглих [2, с. 17].

Нам імponує думка Т. Мацевка, який під час дослідження психологічних особливостей управлінської компетентності магістра військово-соціального управління, зазначає, що Збройні Сили України потребують якісно нових

підходів до підготовки офіцерського складу, налагодження та впровадження організаційних, виховних та соціально-психологічних технологій, які б сприяли всебічному розвитку особистості та його успішній самореалізації у військово-професійному та соціальному середовищі. [5, с. 2].

Науковець Л. Олійник під час дослідження теоретико-методичних засад навчання військово-спеціальних дисциплін майбутніх магістрів військово-соціального управління визначає зазначеного фахівця як досвідченого професіонала військової справи здатного організувати МПЗ бою (операції), здійснювати планування та виконання заходів МПЗ діяльності військ (сил) [8, с. 167].

Слід відмітити, що офіцер структур МПЗ – це не просто військовий професіонал, який виконує військово-професійні завдання, зумовлені його функціональними обов'язкам, а він, перш за все, організатор одного з основних видів всебічного забезпечення операцій (бойових дій) – МПЗ. Сьогодні перед ним стоїть завдання здійснювати всі необхідні заходи, які забезпечуватимуть формування та підтримання необхідного морально-психологічного стану у військових підрозділах і частинах, який у свою чергу сприяє успішному виконанню військовими підрозділами та частинами поставлених бойових завдань з мінімальними втратами особового складу і військової техніки [6, с.48].

Аналіз вимог до організації до організації військово-професійної діяльності офіцера структур МПЗ дозволяє виокремити її основні функції, до яких ми відносимо наступні:

- організаторська, що пов'язана з організацією, контролем, координацією, регулюванням та управлінням військовою службовою діяльністю підпорядкованих військових частин та підрозділів;

- функція планування, яка визначає способи та методи вирішення службово-бойових завдань;

- службово-професійна, яка сприяє підвищенню рівня професіоналізму офіцерів та пов'язана із формуванням у них потрібних особистісних та професійних якостей, підвищеної відповідальності у вирішенні завдань, в першу чергу бойових [4, с. 46].

Офіцер структур МПЗ як суб'єкт військово-професійної діяльності – це інтегрально визначений спосіб самоорганізації, самодетермінації та саморегулювання ним власної суб'єктної поведінки, комунікації та військово-професійної діяльності. Все це пов'язано з цілями, призначенням та особливостями військово-професійної діяльності офіцера як управлінця та організатора в частинах та підрозділах Збройних сил України, що являє собою особливий вид професійної діяльності, своєрідність якої проявляється має прояв у специфіці таких компонентів, як суспільно та особистісно орієнтовані цілі, принципи, форми, методи й засоби її здійснення, особлива значущість результатів військово-професійної діяльності для вирішення службово-бойових завдань.

Крім того, Статутом внутрішньої служби Збройних Сил України, визначено, що заступник командира бригади (полку, окремого батальйону) з МПЗ в мирний і воєнний час відповідає за безпосередню організацію і

проведення заходів МПЗ; за військову дисципліну, морально-психологічний стан особового складу; за МПЗ бойової готовності, бойової підготовки, виконання бойових завдань, правопорядку, повсякденної діяльності особового складу військової частини; за національно-патріотичну підготовку та інформаційну роботу, організацію дозвілля військовослужбовців, членів їх сімей, працівників військової частини, їх соціальний захист [12].

На основі аналізу та узагальнення психолого-педагогічної літератури, обов'язків, що визначені Статутом необхідним вбачається виокремлення сутнісних характеристик офіцерів структур МПЗ як суб'єктів військово-професійної діяльності, якими є активність, продуктивність, цілісність у військово-професійній діяльності, усвідомлення та сприйняття не тільки своєї професійної суб'єктності, а насамперед суб'єктності інших – офіцерів інших структур, сержантів та солдат, інтегральність і системність проявів суб'єктних властивостей і якостей офіцерів у військово-професійній діяльності.

Сферою військово-професійної діяльності офіцера структур МПЗ є військові підрозділи та військові частини, які складають основу воєнної організації держави, установи, організації та вищі військові навчальні заклади Міністерства оборони України та Збройних сил України, а об'єктом – навчально-виховний процес підготовки до виконання службово-бойових завдань та безпосереднє їх виконання, основними суб'єктами якого є офіцери, сержанти та солдати.

Предметом військово-професійної діяльності офіцера структур МПЗ є різнопланові навчально-виховні заходи, які направлені на формування морально-психологічного стану, що забезпечить виконання службово-бойових завдань, специфіка яких відображається в змісті їх діяльності.

Офіцер структур МПЗ – це не просто військовий професіонал, який виконує військово-професійні завдання, зумовлені його функціональними обов'язкам, а він, перш за все, організатор одного з основних видів всебічного забезпечення операцій (бойових дій) – МПЗ. Сьогодні перед ним стоїть завдання здійснювати всі необхідні заходи, які забезпечуватимуть формування та підтримання необхідного МПС у військових підрозділах і частинах, який у свою чергу сприяє успішному виконанню військовими підрозділами та частинами поставлених бойових завдань з мінімальними втратами особового складу і військової техніки [6, с. 48].

Зміст військово-професійної діяльності офіцера структур МПЗ, як показує аналіз вимог керівних документів щодо організації МПЗ, як одного із основних видів всебічного забезпечення військ (сил) та власний службовий досвід, охоплює різноманітні службово-бойові ситуації так чи інакше пов'язані з формуванням МПС особового складу.

Роль офіцера – організатора МПЗ у формуванні та підтриманні МПС досить важлива і складна, що передбачає створення умов для розвитку військового професіонала; успішну організацію МПЗ з метою формування у підлеглих необхідних національно-патріотичних, морально-бойових і фізичних якостей, психологічної готовності до ведення бойових дій.

Він від окремих прикладних завдань виконує і загальнодержавні

завдання – виховання покоління громадян України, здатних ефективно працювати і вчитися упродовж життя, оберігати й примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства. Реалізація цих завдань у процесі здійснення МПЗ потребує від організатора МПЗ творчості, активності, високої психолого-педагогічної культури, наполегливої праці, «професійної та емоційно-вольової витривалості».

Своєю поведінкою офіцер – організатор МПЗ постійно впливає на формування у підлеглих високих моральних і професійно важливих якостей. Відповідно не виникає сумніву, що в умовах професіоналізації та водночас гуманізації та демократизації військової сфери організатор МПЗ стає однією з ключових постатей у військовому середовищі.

В свою чергу, військово-професійна діяльність офіцера структур МПЗ характеризується низкою специфічних особливостей, серед яких слід визначити такі:

робота з великою кількістю особового складу різних вікових груп і посадових категорій;

високий ступінь відповідальності за підготовку особового складу військових підрозділів і частин до виконання завдань за призначенням (формування та підтримання позитивного МПС);

емоційна напруженість, оскільки його військово-професійна діяльність здійснюється в досить складних, а також і безпосередньо в бойових умовах;

нерегламентований характер службової діяльності (робота у вихідні, святкові дні, у вечірній час);

необхідність оволодіння системою військових, психолого-педагогічних і юридичних знань;

потреба у високому рівні розвитку професійного мислення, високого рівня військово-професійної та психолого-педагогічної підготовленості, психічної стійкості та найголовніше – професійної суб'єктності, у тому числі і військово-професійної [6, с. 54].

Аналіз виконання офіцерським складом службово-бойових завдань під час Операції об'єднаних сил вказує на нагальну потребу розширення спектру їх компетентностей, пошуку підходів до формування у підлеглому особового складу якостей, що забезпечать можливість адекватного реагування на ситуації з нормативною невизначеністю, усвідомленого прояву ініціативи, прийняття на себе повної відповідальності за ухвалені управлінські рішення. Таким чином, головна вимога, яка висувається до організатора МПЗ – це здатність оперативно, професійно та фахово реалізовувати посадові компетенції як офіцера та фахівця оперативно-тактичної ланки управління.

Пошук шляхів вирішення вищезазначеного в умовах нормативно визначеної системи формування професійної компетентності видається не в повній мірі достатнім через обмеженість розвитку особистості офіцера чітко окресленим колом завдань, що вирішуються в процесі конкретного виду діяльності, в тому числі й військово-професійної. У той же час в професійній діяльності офіцера має місце тенденція до зростання питомої ваги та кількості

ситуацій, що вимагають переходу від рольових відносин, обумовлених колом завдань та рамками сформованих компетентностей, до особистісно-смыслових.

В зазначених ситуаціях проявляється професійна суб'єктність офіцера структур МПЗ – якість, що визначає його тенденцію і здатність до ініціювання та регулювання професійної активності відповідно до внутрішніх критеріїв ефективності та доцільності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Притаманні вищому військовому навчальному закладу особливості, до яких відноситься НУОУ мають визначальний вплив на організацію військово-професійної підготовки офіцера структур МПЗ, суб'єктами якої є професорсько-викладацький склад НУОУ, які, перебуваючи в створених ситуаціях військово-професійної діяльності, отримують та переймають моделі поведінки в рамках соціально-професійної спільноти, формують свою індивідуальну систему ціннісних орієнтацій.

Офіцер структур МПЗ як суб'єкт військово-професійної діяльності – це інтегрально визначений спосіб самодетермінації, самоорганізації та саморегулювання ним власної суб'єктної поведінки, комунікації та професійної діяльності. Все це пов'язано з цілями, призначенням та особливостями військово-професійної діяльності офіцера даних структур як управлінця та організатора МПЗ в частинах та підрозділах Збройних сил України, що є особливим видом військово-професійної діяльності, своєрідність якої має прояв у специфіці таких компонентів, як суспільно та особистісно орієнтовані цілі, принципи, форми, методи й засоби її здійснення, особлива значущість результатів військово-професійної діяльності для вирішення службово-бойових завдань.

Застосування притаманної НУОУ освітньої системи в процесі формування і розвитку професійної суб'єктності офіцера структур МПЗ дозволяє орієнтуватися не тільки на об'єктивні зміни вимог до рівня військового фахівця, але й на індивідуальні особливості слухачів. Вплив окремих компонентів в наявній системі підготовки може змінюватися при різних обставинах, що дозволяє забезпечити гнучкість реагування та оперативність внесення обумовлених викликам змін.

Перспективним напрямом подальших досліджень вбачається обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування професійної суб'єктності офіцерів структур МПЗ в процесі підготовки на оперативно-тактичному рівні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алещенко В. І. Морально-психологічного забезпечення застосування військ (сил): становлення та сутність : навч.-метод. посіб. Київ : НАОУ, 1999. 56 с.
2. Бойко О. В. Теоретико-методичні проблеми формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Збройних Сил України : монографія. Львів : АСВ, 2014. 543 с.
3. Военная профессиология : учебник / под общ. ред. А. Г. Караяни, Ю. Г. Сулимова. Москва : Военный университет, 2004. 276 с.
4. Капінус О. С. Методологія, теорія і методика формування професійної суб'єктності майбутніх офіцерів Збройних сил України : монографія. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2020. 600 с.

5. Мацевко Т. М. Психологічні особливості розвитку управлінської компетентності майбутніх магістрів військового профілю : дис. ... канд. псих. наук : 19.00.09. Київ, 2007. 220 с.
6. Нехаєнко С. І. Розвиток професійної компетентності офіцерів – організаторів морально-психологічного забезпечення в процесі оперативно-тактичної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2021. 407 с.
7. Олійник Л. В. Методична система навчання військово-спеціальних дисциплін магістрів військово-соціального управління: монографія. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2017. 340 с.
8. Олійник Л. В. Проблеми професійної освіти майбутніх магістрів військово-соціального управління та напрями розв'язання їх у контексті Болонського процесу. Збірник наукових праць *Військова освіта*. Вип. 2 (25). 2021. С. 167–174.
9. Олійник Л. В. Теоретико-методичні засади навчання військово-спеціальних дисциплін майбутніх магістрів військово-соціального управління: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02. Хмельницький, 2021. 521 с.
10. Осьодло В. І. Психологія професійного становлення офіцера : монографія. Київ: Золоті Ворота, 2012. 462 с.
11. Петрук В. А. Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності майбутніх фахівців технічних спеціальностей у процесі вивчення фундаментальних дисциплін : монографія. Вінниця, 2006. 292 с.
12. Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України (зі змінами) : Закон України від 24 березня 1999 року №548-XIV (зі змінами) URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#n431> (дата звернення 09.10.2021).
13. Ягупов В. В. Військова дидактика : навч. посіб. Київ : ВПЦ Київський університет, 2000. 400 с.

REFERENCES

1. Aleshchenko V. I. Moralno-psykholohichnoho zabezpechennia zastosuvannia viisk (syl): stanovlennia ta sutnist : navch.-metod. posib. Kyiv : NAOU, 1999. 56 s.
2. Boiko O. V. Teoretyko-metodychni problemy formuvannia liderskoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv Zbroi-nykh Syl Ukrainy : monohrafiia. Lviv : ASV, 2014. 543 s.
3. Voennaia professyolohyia : uchebnyk / pod obshch. red. A. H. Karaiany, Yu. H. Sulymova. Moskva : Voennyy unyver-sytet, 2004. 276 s.
4. Kapinus O. S. Metodolohiia, teoriia i metodyka formuvannia profesiinoi subiektnosti maibutnikh ofitseriv Zbroinykh syl Ukrainy : monohrafiia. Zhytomyr: Vyd. O. O. Yevenok, 2020. 600 s.
5. Matsevko T. M. Psykholohichni osoblyvosti rozvytku upravlinskoï kompetentnosti maibutnikh mahistriv viiskovoho profilu : dys. ... kand. psyk. nauk : 19.00.09. Kyiv, 2007. 220 s.
6. Nekhaienko S. I. Rozvytok profesiinoï kompetentnosti ofitseriv – orhanizatoriv moralno-psykholohichnoho zabezpechennia v protsesi operatyvno-taktychnoi pidhotovky : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Kyiv, 2021. 407 s.
7. Oliinyk L. V. Metodychna systema navchannia viiskovo-spetsialnykh dystsyplin mahistriv viiskovo-sotsialnoho upravlinnia : monohrafiia. Khmelnytskyi: Vydavnytstvo NADPSU, 2017. 340 s.
8. Oliinyk L. V. Problemy profesiinoï osvity maibutnikh mahistriv viiskovo-sotsialnoho upravlinnia ta napriamy rozv'iazannia yikh u konteksti Bolonskoho protsesu. Zbirnyk naukovykh prats Viiskova osvita. Vyp. 2 (25). 2021. S. 167–174.
9. Oliinyk L. V. Teoretyko-metodychni zasady navchannia viiskovo-spetsialnykh dystsyplin maibutnikh mahistriv viiskovo-sotsialnoho upravlinnia: dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.02. Khmelnytskyi, 2021. 521 s.
10. Osodlo V. I. Psykholohiia profesiinoho stanovlennia ofitsera : monohrafiia. Kyiv : Zoloti Vorota, 2012. 462 s.
11. Petruk V. A. Teoretyko-metodychni zasady formuvannia profesiinoï kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv tekhnichnykh spetsialnostei u protsesi vuvchennia

fundamentalnykh dystsyplin : monohrafiia. Vinnytsia, 2006. 292 s.

12. Pro Statut vnutrishnoi sluzhby Zbroinykh Syl Ukrainy (zi zminamy) : Zakon Ukrainy vil 24 bereznia 1999 roku №548-XIV (zi zminamy) URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#n431> (data zvernennia 09.10.2021).

13. Iahupov V.V. Viiskova dydaktyka: navch. posib. Kyiv: VPTs Kyivskiy universytet, 2000. 400 s.

РЕЗЮМЕ

Сергей Нехаенко,

кандидат педагогических наук

Национальный университет обороны Украины

имени Ивана Черняховского

Офицер структур морально-психологического обеспечения как субъект специфической военно-профессиональной деятельности

В публикации автор анализирует проблему профессиональной субъектности офицеров структур морально-психологического обеспечения.

Осуществлён анализ профессиональной субъектности у научных работах зарубежных и отечественных учёных с учетом военно-профессиональной деятельности указанной категории офицеров, их работы в условиях ведения боевых действий, с целью формирования морально-психологического состояния подчинённого личного состава.

Рассмотрена так же особенность военно-профессиональной деятельности офицеров структур морально-психологического обеспечения. А так же какие требования предъявляются к подготовке офицеров структур морально-психологического обеспечения.

Ключевые слова: субъект; деятельность; военно-профессиональная деятельность; специфическая деятельность; функции; офицер; структуры морально-психологического обеспечения.

SUMMARY

Serhii Nekhaienko,

candidate of pedagogical sciences

National Defence University of Ukraine

named after Ivan Chernyakhovskiy

An officer of the structures of moral and psychological support as a subject of specific military-professional activity

Introduction *The success of military-professional activities of the structures of moral and psychological support (MPS), in today's conditions, especially taking into account the constant training to perform combat missions, will determine a number of conditions, among which the determining factors are patriotic position, motivation and professionalism. In addition to the above, success depends on the formation of the officer's professional subjectivity, as it is subjectivity that characterizes the ability of the officer to self-realization and self-actualization as a professional. The appropriate level of formation of professional subjectivity allows the officer to realize his involvement and uniqueness in the objective system of relations in both professional and social spheres of life.*

Purpose *theoretical substantiation of moral and psychological support structures officer as a subject of specific military-professional activity, as the solution of this issue does not yet have a sufficient theoretical and methodological justification in pedagogical science.*

Methods *systematization, analysis of military-professional activity of MPS officers structures, in the system of moral and psychological support it becomes obvious that the subjectivity of officers*

should be investigated as a pedagogical process of formation of their professional competence.

Results *Theoretical substantiation of the officer of the structures of moral and psychological support as a subject of specific military-professional activity, as the solution of this issue does not yet have a sufficient theoretical and methodological justification in pedagogical science*

Originality *theoretically substantiated of moral and psychological support structures officer as a subject of specific military-professional activity.*

Conclusion *An officer of the structures of moral and psychological support as a subject of military-professional activity is an integrally determined way of self-determination, self-organization and self-regulation of his own subjective behavior, communication and professional activity. A promising direction of further research is the substantiation of organizational and pedagogical conditions for the formation of professional subjectivity of officers of the Ministry of Industry and Trade in the process of training at the operational and tactical level.*

Key words: *subject; activity; military-professional activity; specific activity; functions; officer; structures of moral and psychological support.*